

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ОТВОРЕН
УНИВЕРЗИТЕТ КОН ПОЕДИНЕЦОТ И КОН
ОПШТЕСТВОТО БАЗИРАНО НА ЗНАЕЊЕ**

**ПРОГРАМА ЗА РАБОТА
НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ВО ПЕРИОДОТ 2022-2025 ГОДИНА**

**Кандидат за Ректор
Проф. д-р Татјана Атанасова – Пачемска,
Редовен професор**

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ОТВОРЕН УНИВЕРЗИТЕТ КОН
ПОЕДИНЕЦОТ И КОН ОПШТЕСТВОТО БАЗИРАНО НА ЗНАЕЊЕ**

**ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП ВО
ПЕРИОДОТ 2022-2025 ГОДИНА**

Кандидат за Ректор

**Проф. д-р Татјана Атанасова – Пачемска,
Редовен професор**

ШТИП, 20.05.2022

Содржина

I ВОВЕД.....	4
II. ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ И МИСИЈА.....	6
ВИЗИЈА.....	7
МИСИЈА.....	7
1. Учење и поучување: отворено образование насочено кон потребите на поединецот и заедницата.....	7
2. Истражување и уметност: иновации и трансфер на знаење.....	8
3. Регионална вклученост и влијание на заедницата.....	8
4. Интернационализација.....	9
III. ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА РЕКТОРОТ ЗА МАНДАТЕН ПЕРИОД 2022-2025.....	9
1. Кадар, институции, партнерства.....	9
2. Студенти, студирање и квалитет.....	12
Учење и поучување – отворен Универзитет.....	12
Студенти.....	13
Студиски програми и култура на квалитет.....	15
3. НАУКА И УМЕТНОСТ.....	17
Истражување – иновации и развој.....	17
4. ПРИДОНЕС КОН ЗАЕДНИЦАТА.....	20
Трансфер на знаење и општествена одговорност на УГД.....	20
5. ВМРЕЖУВАЊА, МОБИЛНОСТ.....	22
Интернационализација и проширување на видиците преку стратешки поврзувања.....	22

I ВОВЕД

Неочекуваниот развој на живеењето во изминатиот период кој беше провоциран првенствено од пандемијата COVID 19 ги поттикна образовните институции интензивно и фокусирано да се прилагодат на функционирање во новите реални околности и да ги претворат проблемите во предизвици. Општествените околности - обележани со интензивни економски, политички и општествените трансформации предизвикани од глобализацијата и технологијата на живеење, нееднаквости, демографски промени, миграција, еколошки предизвици, конфликти и радикализација - дополнително се усложнуваат од предизвиканите процеси на пандемијата и се насетуваат последиците со кои ќе се соочуваме со години по самата пандемија. **Универзитетите, па и Универзитетот „Гоце Делчев“ (УГД) ќе ги почувствуваат последиците од пандемијата, но и од големата економска и енергетска криза.**

Средствата за истражување и развој, кои во Република Македонија со години се далеку пониски од земјите во ЕУ во просек, и покрај тенденциите да се зголемат, со губењето на вредноста на парите и инфлацијата тие дополнително се намалуваат, што очекувано го забавува развојот и значително ја намалува конкурентноста и потенцијалот на Универзитетот. Финансиските и кадровските ограничувања, како и суспензијата на дел од универзитетската автономија ја забавува и одложува трансформацијата и може да се доведе во прашање квалитетот и пристапноста до образованието, научната извонредност и демократските процедури во донесување одлуки. Намалената физичка подвижност, наметната од рестриктивните мерки на државите поради спречувањето на ширењето на пандемијата на COVID 19, неминовно предизвика и привремено одложување на процесите на интернационализација - циркулација на студенти, истражувачи и стручно-административен кадар, а со тоа и во квалитетот на истражувачкиот дијалог и меѓукултурните компетенции.

Токму поради тоа, вредностите како довербата во науката, просветителството и граѓанската писменост потребно е да се зајакнат. Општественото закрепнување и концепцијата на нов светски поредок не смее да се случуваат независно од универзитетот. Напротив, јавното високо образование мора да остане меѓународен и национален јавен приоритет. Универзитетски вредности на **јавно добро** и **јавна одговорност**, интелектуални и морални човечки вредности - љубопитност, извонредност, слобода на изразување, отвореност и солидарност треба да бидат најмоќните алатки за создавање на нов подобар свет.

Успешниот одговор на многуте предизвици кои ќе го одбележат мандатниот период 2022-2025 година, но и следниот општествен период бара познавање и разбирање на **европските високообразовни и научни системи и процеси**, како и

вклученоста и поврзаноста со релевантните европски тела, во кои и со кои поуспешно ќе ги надминуваме предизвиците. Способноста за споделување функционални политики, искуства и практики, тимска работа и соработка, изнаоѓање решенија, можноста за повлекување дополнителни средства од фондовите на ЕУ се инструменти за ефикасно и брзо надминување на пречките за развој. Соработка со високо образовните институции на национално ниво за трансформација и подобрување на високообразовниот систем и состојбите во научно-истражувачката работа со цел зголемување на конкурентноста на македонскиот образовен систем е важна за дополнително влијание врз развојот на регионот во кој живееме и работиме. Конечно, интензивираната соработка на локално и регионално ниво е гаранција за профилирање на УГД во редот на релевантните и влијателни Универзитети.

Развојот на Универзитетот „Гоце Делчев“, треба да ги следи трендовите како на локалната заедница, така и на глобалните промени во општеството, стопанството и образовните системи. Во моменталната сложена состојба на високото образование, неопходни се добро обмислени и брзи промени и прилагодување на тековните услови, преку имплементација на нови знаења и вештини за стопанисување во модерното општество. Во овој свет на брзи промени Универзитетот и неговите единици не се само извршители на високообразовна и истражувачка дејност, туку претставуваат симбиоза на висококвалитетна универзитетска настава и напредни истражувања, која е во функција на пазарот на труд и реалните потреби на општеството.

Живееме во време кога имаме се повеќе пристап до информации, а се помалку знаење, кога имаме огромен развој на научните резултати, а ги користиме во деструктивни цели. Обврска е луѓето кои имаат акумулација на знаење, да имаат можност и да дејствуваат. Незнаењето е најнасилниот елемент на општеството, а ако знаењето се злоупотребува, а незнаењето се промовира, тогаш тоа е најлошото што може да му се случи на човештвото. Нашата висока колективната интелигенција извира од нашата различност и плуралност, нашиот научен и отворен ум е гаранцијата дека ќе постигнеме рационален консензус, а нашата вклученост и пријателството ќе биде нашата сила. Гаранцијата за нашиот успех ќе биде нашата доверба во вредностите на слободата и умот и нашиот академски интегритет.

Одговорната функција Ректор ја разбираам пред се како академска, а не како раководна. Ректорот не е првенствено и единствено менаџер. Менаџерските компетенции се неопходни, бараат и повлекуваат постојано усовршување и надградба за да се постигнат целите и резултатите. Сепак, според мое длабоко убедување, клучната интелектуална и морална доблест е разбирањето на ректорот за институцијата Универзитет и човечкиот капитал на Универзитетот. Интелектуалната одговорност,

скромноста и автентичноста се особини кои ме одредуваат како поединец, а јавната дебата, почитувањето на различностите, правичноста и солидарноста би сакала да бидат вредностите кои ќе се обидам да ги надградувам во рамките на Универзитетот. Ректорската позиција не смее да биде практикување на лична моќ во спроведувањето одредени поединечни и групни интереси на засегнатите страни на Универзитетот. Таа е само прекрасна должност и можност, заеднички и тимски, со делегирано право на управување како прва меѓу еднаквите, да се служи на академската заедница преку канализирање на огромната моќ на знаењето во општествената заедница.

II. ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ И МИСИЈА

Реализацијата на програмата за работа на Ректорот во мандатниот период 2022-2025 по наслов „Отворен Универзитет кон поединецот и општеството базирано на знаење“ се базира на стабилност и континуитет во осигурувањето на **академските вредности**:

- **академски интегритет и етичност** – УГД ќе ги почитува највисоките норми на етичност во заштитата на слободата на истражување, научната мисла, човековите права и достоинство кон секој поединец;
- **извонредност во истражувањето** – УГД ќе ги почитува, но и промовира приоритетите по заслуга во извонредноста и постигнатите резултати во согласност со различните концепти на извонредност во различните научно-истражувачки и уметнички подрачја;
- **транспарентност, вклученост и отчетност** – УГД ќе осигура јавност и транспарентност на институционалните процедури, партиципативно управување и носење одлуки, како и мерливи механизми за контрола на квалитетот на дејноста во реално време и лоцирање на одговорност преку механизми на отчетност;
- **инклузивност, различност и взаемно почитување** - УГД ќе осигура праведност, правичност, достапност на образованието и еднакви можности за сите, ќе поттикнува соработка, дијалог, поврзување и вмрежување на сите членови од академската заедница;
- **европски вредности** – УГД ќе ги промовира и поттикнува демократските вредности, преку преземање чекори за интернационализација, соработка и видливост на активностите на своите членови, но и исклучување на секаков облик на дискриминација.

ВИЗИЈА

Моја визија е припадност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во семејството на престижни високо образовни институции во регионот, Европа и пошироко, преку креирање поддршка за меѓународната интеграција на нашата земја и нашето стопанство во смисол на научна дипломатија, препознатливост, меѓународна конкурентност и трансфер на знаење и технологија.

УГД е и ќе се надградува во современ и отворен европски универзитет на иднината - иновативен и поврзан - чии студенти, професори, истражувачи и стручно-административен кадар заедно, секој во својата област на дејствување, на различни начини ги надминува поставените лични и институционални граници и креираат квалитет и извонредност кои придонесуваат за благосостојба и квалитет на животот.

МИСИЈА

Мисијата за реализација на програмата за Ректор насловена „Отворен Универзитет кон поединецот и општеството базирано на знаење“ се базира на неколку клучни претпоставки - столбови:

1. Учење и поучување: отворено образование насочено кон потребите на поединецот и заедницата

а. Универзитетот, заедно со студентите ќе развива култура на квалитет насочена кон личен развој и развој на компетенции потребни за иднината, кон потребите на поединецот и општеството базирано на знаење низ иновативни облици на учење и доживотно учење;

б. Универзитетот ќе ја промовира и реализира дигиталната трансформација на процесите на настава и учење, со што ќе се обезбедат високи стандарди на работа во реалните и виртуелните училници и амфитеатри;

в. Универзитетот, заедно со студентите, ќе го креира и унапредува својот целокупен простор и ќе биде посакувана дестинација за студирање но и работа во академската заедница, при што ќе се почитуваат принципите на взаемно почитување и доверба

2. Истражување и уметност: иновации и трансфер на знаење

а. Универзитетот ќе промовира високи критериуми на научна продукција и проектно колаборативно истражување поддржано низ ЕУ фондови и програми, почитувајќи ја различноста и специфичноста во истражувањата во различните научно-истражувачки подрачја;

б. Универзитетот ќе промовира начела на **отворена наука** (open science) и стратешки истражувања насочени кон трансфер на знаење, со посебен развој кон избрани цели од одржлив развој, циркуларна економија и паметна специјализација;

в. Универзитетот ќе води грижа за кариерен развој на младите научно-истражувачки кадри и уметници, ќе го модернизира докторското и ќе го осмислува и промовира пост-докторското образование;

г. **Брендирање** на универзитетот - врз основа на широка расправа универзитетот ќе определи области во кои ќе биде препознатлив, иновативен и најуспешен и тие ќе бидат третираны како центри на извонредност со посебен фокус кон развој на иновации, применливост на научните резултати и меѓународната соработка.

3. Регионална вклученост и влијание на заедницата

а. Универзитетот ќе го зголемува регионалното влијание преку трансфер на знаење и технологии, креирање на едукативни програми и кампањи, реализација на заеднички стручни и научни проекти со јавни институции, општини и индустријата и ќе поттикнува продукција на научни и стручни трудови, патенти, иновации во соработка со заедницата.

в. Универзитетот ќе иницира креирање иновативни инфраструктурни системи во јавниот и деловниот сектор, ќе поттикнува претпримништво и ќе помага во создавање кадар со соодветни компетенции потребни за развој на заедницата преку креирање и иновирање на различни програми и курсеви низ процесот на доживотно учење.

с. Универзитетот ќе биде активен партнер и учесник во формирањето и спроведувањето на политики во стопанскиот, јавниот и општествениот сектор, културата, уметноста и спортот на локално, национално и европско ниво.

4. Интернационализација

а. Универзитетот ќе развива билатерални и мултилатерални стратешки партнерства со цел зголемување на релевантните компетенции и работата низ мобилност на студентите, истражувачите и стучно-административните работници.

б. Универзитетот ќе се стреми кон понатамошно подобрување на својата позиција на националните и глобалните рангирања, ќе го зголемува своето влијание и видливост преку развој на канали на комуникација на институционално, локално, национално, европско и глобално ниво.

в. Универзитетот треба да ги насочува своите меѓународни активности на вмрежување во големите универзитетски асоцијации, да се насочи кон креирање на стратешки партнерства со долгорочни цели – позиционирање и видливост на европскиот простор на високото образование (EHEA) и европскиот научен простор (ERA), но и да се стреми кон создавање претпоставки за повлекување на средства од европските фондови преку учество во проектни партнерства.

III. ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА РЕКТОРОТ ЗА МАНДАТЕН ПЕРИОД 2022-2025

1. Кадар, институции, партнерства

Како ректор на УГД, ќе се залагам за *функционална интеграција* како оптимален механизам за подобрување на резултатите на Универзитетот на секое ниво, но и основање и поддршка на *фер, транспарентен и отчетен систем на управување*. Како продолжение на позитивни европски практики во кои универзитетската интеграција доведе до зголемување конкурентноста, ќе ги интензивирам интегративните политики засновани на консензус на сите чинители на системот. Интеграцијата (но не и централизацијата) подразбира поврзување на човечкиот капитал - студенти, истражувачи и професионалци, стручни и административни работници - со заедничка работа и дејствување, без промовирање елитизам но и градење принципи на меѓусебно почитување, преку реализација на:

- (i) интердисциплинарни истражувања кои вклучуваат претставници од различни научно-истражувачки подрачја;
- (ii) заеднички студиски програми;

- (iii) заеднички норми за транспарентно и засновано на заслуги вработување и напредок, како и управување со човечки ресурси
- (iv) систем на интегрирано финансирање според универзитетските приоритети, квалитетот и дополнително наградување на најдобрите;
- (v) интегрирана достапност на континуирана обука и мобилност за сите студенти и вработени.

Исто така, ќе ги споведам и унапредувам интегративните политики преку:

- (i) систем за управување и усвојување одлуки засновани на дебата, усогласување и консензус;
- (ii) развој на интегративна инфраструктура
- (iii) воспоставување на интегративни модели на соработка и со други општествени и економски чинители како што се здравствени домови и болници, фабрики, компании, бизнис центри, комори, професионални здруженија, органи на државната и јавната управа и др.
- (iv) Интеграцијата ќе вклучува и посилни врски со европските универзитети со цел зајакнување, препознавање и подобрување на квалитетот во секој аспект на универзитетското работење. Подготовката за членство и можно членство на УГД во Алијансата на Европски Универзитети како нова иницијатива на Европската Комисија за образование преку креирање на нов правен ентитет – европски универзитет како заедница на универзитети од различни европски земји ќе биде една од врвните заложби во овој мандатен период.
- (v) Секоја единица на универзитетот треба да ужива автономија во управувањето, структурата и финансиското работење, како и дефинирањето на сопствените и заедничките приоритети бидејќи тоа е клучен предуслов за мотивација, компетентно и успешно функционирање на целиот Универзитет. Ќе се создаваат услови за формирање на канцеларија за студентска поддршка, која ќе има улога да помогне и да поддржи активности за поголемо учество на студентите во универзитетска интеграција. Научно – истражувачките и развојни центри имаат огромен потенцијал за интеграција на Универзитетот затоа што ги претставуваат организациските јадра на интердисциплинарни и меѓуинституционални активности посветени кон генерирање и трансфер на знаење и технологии кон пошироката заедница. Тие треба да бидат формирани, реформирани и поддржани во идејата да се позиционираат како самоодржливи, јавно релевантни, интегрирани и

интердисциплинарни центри на научна извонредност. Соработката и вмрежувањето треба дополнително да се интензивираат во оние области каде постои јасен интерес на единиците - со цел за рационализација на работењето или развојот (на пр. дигитализација, дигитална трансформација на процесите на управување со човечки ресурси, поедноставување и забрзување на процедурите, институционални истражувања и сл.) - консолидирање и собирање заеднички персонал и просторен капацитет на научно-истражувачката опрема и ресурси со цел да се зголеми конкурентноста во акредитацијата и имплементацијата на нови студиски програми, научни и уметнички истражувања, како и привлекување јавни и приватни финансии (локални, национални и ЕУ фондови). Со цел Универзитетот подобро да ја спроведе својата функција за интегративно претставување и сервисирање, потребно е дополнително зајакнување на работата на службите на Универзитетот кои ја поддржуваат работата на единиците на Универзитетот. Инфраструктурата која ја унапредува дигиталната трансформација и развојот на „*виртуелни кампуси на УГД*“ ќе биде важен приоритет.

- (vi) Ќе се посветам на проширувањето на активностите на поддршка и помош на секоја развојна иницијатива за формирање на старт-ап и спин-оф компании, бизнис инкубатор, поддршка за претприемачки иницијативи каде своето место и вработување ќе го најдат студентите како генератори на прогресот и економскиот развој на заедницата. Интегрираната дигитална трансформација на процесите на учење и обука, отворена наука и поддршка на истражувачките активности и бизнисот е важен инструмент за отпорност на Универзитетот кон идните економски предизвици.
- (vii) Интеграција и подобрување на системите за собирање податоци засновани на ниво на Универзитет и натамошно унапредување на внатрешната комуникација преку модернизација на постојните сервиси (е-индекс, е-учење, ДМС, е- библиотека, е-репозиториум,...) и воведување нови дигитални сервиси ќе бидат приоритет. Цел е да се намали оптовареноста на сите членови на Универзитетот во испораката и размената на потребните податоци, но и да се создаде средина за лесно достапни, сеопфатни и навремени внатрешни информации. Ќе поттикнувам понатамошен развој на е-портфолијата на истражувачи како и други апликации и алатки кои ќе ја зголемат видливоста и јавноста на истражувачките профили.

- (viii) Сеопфатно програмско финансирање на универзитетот, кое вклучува зголемување на автономијата во одлуките на единиците за приоритетите и поддршката на сите универзитетски активности е концепт за кој ќе се залагам.
- (ix) Посебно внимание ќе посветам на зголемување на видливоста и подигање на угледот на УГД во јавноста. Основниот принцип на комуникациските активности ќе биде создавањето препознатливост преку автентичност, иновативност, достапност и отвореност за соработка. За таа цел ќе се развиваат компетенциите на истражувачите за јавна презентација и соопштување на нивните научни резултати, како и нивната евентуална реална примена. Ќе го промовирам интегрираниот визуелен идентитет на Универзитетот преку најсовремените визуелни технологии и дизајнерски решенија, согледувајќи ја притоа и важноста на социјалните мрежи во современата комуникација. Поддршката на развојот на универзитетската медиумска куќа како и студентската медиумска платформа ќе бидат области од важен интерес во работата на ректорот на УГД.

2. Студенти, студирање и квалитет

Учење и поучување – отворен Универзитет

Основната цел во областа на образованието е зголемување на квалитетот и ефикасноста на образовниот процес, создавање флексибилни, меѓународно препознатливи но и персонализирани патеки за учење кои го гарантираат личниот развој на студентите и стекнувањето и развојот на соодветни компетенции. Учењето и наставата преку промоција на **отвореното образование** им гарантираат на нашите студенти проширување на своите хоризонти во стекнување знаења на академско ниво, развој на трансферзални и „меки“ вештини и релевантни компетенции кои ќе им помагаат за вработливост но и за адаптација кон нови сеуште непознати работни места во иднина. Студентите се во центарот на образовниот процес, па нивното задоволство од студиите и зголемувањето на вработливоста врз основа на стекнатите компетенции е приоритет на овој мандат. Наставниците се носителите на определбата за учење насочено кон студентот.

Културата на квалитет оди подалеку од квалитетот на студиските програми и процесите на учење и поучување и мора да се заснова на европските насоки за квалитет и најновите истражувања. Култура на квалитет е поврзана со следните цели:

- (i) обезбедување услови кои дозволуваат студентите во висок процент да дипломираат во време предвидено со траењето на студиската програма;
- (ii) обезбедување услови за рано вклучување во истражувачката работа и учество во научни/уметнички проекти;
- (iii) отворено образование засновано на физичка и виртуелна мобилност;
- (iv) стекнување практични, претприемачки и професионални компетенции;
- (v) иновации во начините на поучување, стекнување и проверката на резултати од учењето;
- (vi) дигитална трансформација на наставниот процес, но и на административниот процес на следење на текот на студирање кој е прилагоден на потребите и профилот на секој студент;
- (vii) препознавање на претходно учење и автоматско признавање на целосни и делумни квалификации, како и признавање на резултати од учењето;
- (viii) достапност на релевантни можности за доживотно учење преку прилагодени и насочени образовни програми (обуки, кратки циклуси, micro credentials...);
- (ix) подобрување на студентскиот стандард и поддршка/партнерство во изградба на капацитети за сместување и исхрана;
- (x) обезбедување на етички и правичен систем заснован на принцип на еднакви можности за сите студенти, родова рамноправност и заштита на достоинството. Усвојувањето на принципите на активно граѓанство се важен дел на образовниот процес. Посебно ќе се внимава обезбедување поддршка образованието да им биде достапно и на студентите со послаб социоекономски статус и од маргинализираните групи.

Студенти

Универзитетот „Гоце Делчев“, уште од своето основање го промовира концептот на образование насочено кон студентите (student centered learning). *Студентите не се само корисници на образовни услуги туку се компетентни и активни соработници и партнери.* Содржината на студиски програми и резултатите од учењето треба да бидат првенствено фокусирани на стекнување квалитетни знаења, вештини за личен развој и развој на компетенции што ќе ги направат конкурентни на пазарот на труд, па студиските програми постојано ќе се ревидираат и подобруваат, а во контекст на потребите ќе се акредитираат и нови.

Универзитетот се профилира како високообразовна институција која има развиени механизми за финансиска поддршка на студентите. Притоа, неповратните стипендии треба да се засноваат на принципот на потреба. Неопходно е да се развијат и

иновативни модели на насочени/таргетирани стипендии за студенти кои би ги обезбедила бизнис заедницата и државата. Можноста за студентска работа треба да се развие како инструмент за дополнителна финансиска поддршка за студентите. Ќе се воведат систем на наградување за извонредните студенти со доделување на универзитетски стипендии, но и зголемување на можностите за студентите кои покажуваат исклучителни научни резултати, преку создавање можности за дополнителни мобилности (ERASMUS, COST, CEPUS, ...), обука, работа на проектни активности но и вработување на Универзитетот. Системот за поддршка на одличните треба да вклучува и друга индиректна поддршка, преку можности за дополнително образование и обука (програми за доживотно учење, други студии на Универзитетот), можност за дополнителна работа со татори и како татори на свои колеги, помош при наоѓање вработување и други академски придобивки кои Универзитетот може да ги обезбеди.

Универзитетот треба да продолжи да се грижи за социјалната димензија студирањето да се направи подостапно за сите ранливи и маргинализирани групи преку систематски програми за финансиска помош и насочена поддршка (студенти со попреченост, студенти од алтернативниот систем згрижување, студенти со послаб социо-економски статус, студенти кои се родители,...)

Со цел да се задржи бројот на студенти во околности на демографскиот пад и висока конкурентност на високообразовни институции , УГД ќе настојува да привлече нови странски, вонредни и нетрадиционални студенти, па особено е важно да се обезбеди спроведување на студиски програми на странски јазици кои се компатибилни со соодветни програми од странски универзитети, студиски програми на далечина, да создаде стимулативна и атрактивна средина за престој како и иновативна настава, истражување и други содржини. Во контекст на ЕКТС, на универзитетот ќе се овозможува и стекнување на делумни квалификации. Неопходно е да се зголеми во сите сегменти атрактивноста на Универзитетот, а тоа вклучува развој на капацитети и услуги за информирање и сместување на студенти, како и други поволности поврзани со живеење и студирање во Штип и наставните центри во останатите градови во Македонија. Соодветни и дигитализирани информациски услуги и апликации за студенти и дизајн на сеопфатно достапниот информативен пакет за студентите се елементи од клучно значење на квалитетен студентски стандард.

Студиски програми и култура на квалитет

Трендовите на развој во Европската област на високото образование беа утврдени за време на министерската конференција во Рим, октомври 2020 година и напишани во документот Roma Communiqué, 2020, а се поврзани и со други стратешки документи од областа на Европската област на високото образование (EHEA) а се потпираат на „Стандарди и насоки за обезбедување квалитет во европската област на високото образование“ (ESG, 2015). Во овие документи, како и во документите на Европската Универзитетска Асоцијација (EUA) јасно е идентификувана потребата за **отворено образование** и развој на персонализирани, флексибилни и меѓународно усогласени патеки за учење, зголемување на вклученоста на студентите во иницијативи поврзани со активности во заедницата и развој на практични вештини, вклучување на надворешни чинители во основните институционални активности и развивање на компетенции за демократско и дигитално граѓанство. Студиските програми на УГД треба да ги следат барањата на ESG и да бидат континуирано подобрувани и ревидирани во согласност со најновите истражувања и профили на „занимања на иднината“. Приоритетите при акредитација на нови студиски програми ќе бидат поврзани со дефицитарни професии или засновани на споредбени предности на УГД со универзитетите од непосредната околина.

Отвореното образование се заснова на отворени програми кои им овозможуваат на студентите - со стекнување на основни исходи од учењето во студиската програма - самостојно, персонализирано конципирање на завршената наставна програма, чија содржина е внесена во додатокот на диплома.

Дигиталната трансформација на процесот на учење и настава е една од основните приоритети во мандатот и вклучува инвестирање во дигитални алатки и платформи, обука на наставници за работа во дигитална средина, дигитализација на испитната литература и развој и набавка на е-литература. Пристапот до релевантните научни бази со најсовремената научна продукција ќе биде во центарот на барање на ректорот од државата преку Националниот совет за ВО.

Виртуелните кампуси и студентскиот портал се дел од планираната дигитална трансформација на процесот на учење и настава и како уникатен проект ќе биде развиен и ќе се побара поддршка за негова реализација од фондовите на ЕУ, амбасадите, фондот за иновации ... Ќе поттикнам поактивно вклучување на наставниците и студентите во збогатувањето на содржините на виртуелниот кампус (онлајн курсеви и други содржини наменети за обука на сите членови на Универзитетот, но и за надворешни корисници). Ќе поттикнам иновација на наставните и стекнување практични

компетенции кои на студентите им обезбедуваат квалитетно учење и поефикасно стекнување соодветни квалификации за „занимања на иднината“.

Системот за обезбедување и подобрување на квалитетот ќе се развива со координиран начин на работа на Канцеларијата за управување со квалитетот и сите засегнати страни – наставници, студенти, административен персонал, како и менаџментот на универзитетот и на единиците на универзитетот. Ќе поттикнам подобрување на внатрешниот систем на обезбедување квалитет преку нов тригодишен циклус кој ќе биде особено охрабрувачки за развој на клучни детерминанти на квалитетот: подобрување на компетенциите наставник за високото образование, концепт и практика на менторирање на соработници, развивање на дигитални алатки за објективна контрола на процесот на управување со квалитет во реално време врз база на мерливи критериуми и лесно детектирање на проблематичните точки со можност за брза реакција. Универзитетот треба да стане институција - водилка во обезбедувањето на квалитетот на учење на далечина, почитувајќи ги процедурите за квалитет на програми на далечина.

Ќе го поттикнам активниот придонес на Универзитетот во македонската рамка на квалификации (МРК) и дефинирање на професионални стандарди и стандарди за квалификација бидејќи МРК е инструмент за прилагодување со Европската рамка на квалификации (EQF) а со тоа и инструмент за усогласување на квалификациите запишани во нашите документи (дипломи, сертификати,...) со оние низ Европа, со што се зголемуваат можностите за вработување и кариера на нашите студенти според принципите на економската демократија. За таа цел Универзитетот ќе обезбеди континуирано следење на вработливоста на студентите, иницирање и развивање дијалози со работодавачите, ќе се стремиме кон рамнотежа на теоретските и практичните компоненти во студиските програми, иновативни и претприемнички вештини - сите усогласени со можностите и природата на студиската програма. Одржување контакт со алумни на Универзитетот обезбедува повратна информација неопходна за самокорекција на универзитетските политики и практики. Политиките поврзани со учењето и наставата мора да се засноваат на систематски институционални истражувања и квантитативни и квалитативни анализи на податоци. Подобрувањето на квалитетот на студирањето бара подобрување и обновување на опремата, истражувачката инфраструктура, дигиталните алатки, едукативните содржини, центри за учење и поддршка на студентите, заеднички простори за учење и советување на студентите...

Ќе поттикнам понатамошна имплементација на системот на *препознавање и признавање на претходното учење* како клучен инструмент на компетентен пристап

кон образованието. Програмите за доживотно учење се клучен сегмент за надградба на компетенции, компензација на квалификации и личен развој. Освен акредитирани програми за доживотно учење кои го формираат столбот на квалитетно неформално образование, ќе поттикнам пофлексибилен систем доживотно учење преку кратки и насочени образовни програми и за студенти и за останати учесници (образовни програми за граѓани, институции и организации од заедницата).

3. НАУКА И УМЕТНОСТ

Истражување – иновации и развој

Научното и уметничкото истражување треба да се заснова на принципи на академска слобода, академски интегритет и академски заслуги. Научното и уметничкото истражување треба да се заснова на иновации и креативност, а резултатите и знаењето треба да се пренесат, споделат и шират за да се зголеми квалитетот на животот и благосостојбата на заедницата.

Научната/уметничката продуктивност и влијанието се развиваат на следниве принципи и институционални практики:

- (i) признавање и почитување разновидност на научни/уметнички области и дисциплини;
- (ii) развој на интердисциплинарни стратешки истражувања за решавање на предизвиците во заедниците;
- (iii) учество во конкурентни меѓународни проекти и иницијативи (ERC, HORIZON EUROPE, ERASMUS+, итн.);
- (iv) развој на концептот на отворена наука и отворен пристап до истражување;
- (v) привлекување и развивање на кариерите на младите научници/уметници преку докторско образование и постдокторски проектни активности;
- (vi) поттикнување на популаризацијата на науката и комуникација со медиумите и пошироката јавност.

Универзитетот треба да промовира одговорно, отворено и иновативно истражување насочено кон *развој на таленти*, засновано на соработка и споделување искуства и знаења. Вредности за кои ќе се залагам е отвореност на теренското истражување во создавањето нови можности, храброст во експериментирањето со нови идеи и партнерства како оптимален начин на поттикнување на извонредноста во креирање концепти и решавање проблеми. Затоа е приоритет застапување за отворена наука.

Овој мандатен период ќе се искористи за наоѓање решенија за подобрување на пристапот до онлајн научни бази на податоци.

Истражувачките достигнувања и производството на резултати се клучни показатели за квалитетот на истражување. Со цел да се подигне квалитетот на истражувањето и угледот на Универзитетот, неопходно е да се развие систем на *финансиска поддршка* на истражувањата и објавување научни резултати во публикации кои се индексирани во базите на податоци на WoS, Scopus и други најрелеванти бази во различните области, а како награди за исклучителни достигнувања да се доделуваат дополнителни средства или привилегии на истражувачките тимово до УГД, доколку публикациите се во категориите Q1 и Exс. Објавување книги, поглавја од книги исто така се важен индикатор за мерење на влијанието на истражувањата и силно ќе бидат поддржувани.

Ќе поттикнувам продукција во областа на ликовната, музичката и изведувачката уметност. Уметничката продукција е од клучно значење за Универзитетот и треба да се почитува уникатноста на средината која поттикнува уметнички ангажман. Креативноста во уметноста ќе биде клучна во мандатот да го хуманизираат просторот на Кампусите и да се зголеми влијанието на Универзитетот: локално, регионално и пошироко.

Развивање на потенцијалот за соработка преку национални и меѓународни истражувања финансирани во рамките на конкурентни истражувачки програми го зголемува квалитетот и квантитетот на истражувањето. Ќе се поттикнува едукација и советување поврзано со *зголемување на компетенциите за пишување на проектни апликации* и аплицирање за проекти во програмите на ЕУ, ќе се воведат механизми за стимулирање успешни апликации и да ја зајакнување на административната поддршка за нив со поддршка на проектните канцеларии на различните кампуси.

Ќе се поттикнуваат проекти од областа на зачувувањето на културното наследство во најширока смисла на своето значење, кое вклучува и материјално и нематеријално наследство. Прашањето на културното наследство е тесно поврзано со идентитетските теми и бара истражувања поврзани со прашањето за зачувување на идентитетот но и демократските вредности.

Развојот на систем на докторско и постдокторско образование е приоритет и во овој мандатен период. Привлекување, поттикнување и следење на кариерите на младите луѓе истражувачите и развојот на менторскиот систем е предуслов за развој и истражување на Универзитетот. Ќе поттикнам понатамошен развој на докторските студии на ниво на кампуси како интегративен механизам за сервисирање на постоечките докторски студиски програми, но и како можност да се развиваат интердисциплинарни докторски студии. Ќе го поттикнам развојот на докторските студии

во областа на уметноста. Докторските и постдокторските студии треба интензивно да се интернационализираат и да се најдат механизми за привлекување странски млади истражувачи и ментори.

Неопходно е да се развиваат иновативни екосистеми, да се поттикне интеракцијата и механизмите на трансфер, соработка на истражувачката заедница со други истражувачки институции, иновативната економија и јавните институции. Соработката треба да се одвива преку создавање на заеднички научна инфраструктура и кампуси, нови научни и стручни бази, спроведување на заеднички истражувачки проекти и заедничко издаваштво, заедничка апликација за фондови на ЕУ, иницијативи за стекнување колаборативни / стручни докторати, комерцијализација на интелектуалната сопственост и други резултати од истражувањето, започнување бизниси... За таа цел, ќе поттикнам препознавање и определување на истражувачки профили и приоритети на ниво на факултети, катедри и универзитет.

Позиционирањето во системите за рангирање е неопходен дел од системот за препознавање и универзитетската репутација и има за цел да ги подобри позициите на УГД. Ќе поттикнам систем за поддршка на рангирањето, односно финансиски и човечки ресурси за развој на институционално истражување, како што бара системот за рангирање, систематско собирање податоци, алатки за мерење на квалитет, планирање на активностите во насоката на постигнување на посакуваното позиционирање како и развојот на системот и меѓународна видливост.

Популаризацијата на науката е составен дел од истражувачките активности поради две причини: прво, за подигање на интересот на младите за кариера во науката и, второ, поради развојот на концептот на науката за граѓанството или промовирање на важноста на науката за граѓаните. Посебно ќе поттикнам популаризација во областа на STEM преку организирање фестивал на наука и обележување на „ноќта на истражувачите“, но и други проекти и активности за популаризација, поради фактот на дефицит на кадар во оваа област, а огромната потреба на стопанството. Посебно ќе поттикнам промоција на стекнување компетенции на истражувачите во научната комуникација со медиумите. Правилното прикажување на сложени научни резултати е од клучно значење да се зголеми влијанието на научниците и науката во општеството.

4. ПРИДОНЕС КОН ЗАЕДНИЦАТА

Трансфер на знаење и општествена одговорност на УГД

Универзитетот „Гоце Делчев“ како европски универзитет, ја препознава својата јавна и општествена одговорност за квалитетот на животот и работата во заедницата, како и неговата единствена улога во промовирањето и зачувувањето на идентитетот но и демократски вредности на слобода, еднаквост и активно граѓанство.

Трансферот на знаење и придонесот кон заедницата е клучен показател за социјалното влијание и одговорност на Универзитетот како современа образовна институција, а ќе се спроведува низ различни форми преку:

- (i) интердисциплинарни стратешки истражувачки и стручни проекти, образовни програми и институционален ангажман на заедницата;
- (ii) спроведување на универзитетските политики за да се обезбеди пристапност до образование, еднакви можности за сите со акцент на ранливите и маргинализираните групи;
- (iii) промовирање на инклузивноста и достоинството на секој човек преку институционални политики;
- (iv) развој на демократската култура на високо ниво преку поттикнување на критичко размислување, граѓанска писменост, активно граѓанство и преку одлучување во транспарентен и партиципативен процес;
- (v) поддршка и промоција принципите на етичко однесување на Универзитетот и во заедницата.

Заложба на Универзитетот е припадност во просторот каде се препознаваат универзитетите во Европа и светот во однос на своите партнерски потенцијали и конкурентност во областа на придонесите кон заедницата. Преку својата едукативна и истражувачка мисија, Универзитетот значително ќе придонесува за развој на локалната и регионалната заедница.

Универзитетот треба да вложи дополнителни напори човечкиот потенцијал, со својата специфична стручност и компетентност, да биде повеќе присутен во органите и проектите од јавниот и приватниот сектор. Тоа вклучува подобрување на партнерските институционални врски, но пред сè создавање на меѓусекторски тела на Универзитетот (на пр. меѓусекторски совети) кои би дејствувале поврзувачки при поттикнување на развој, привлекување инвестиции и подобрување на квалитетот на животот. Универзитетот треба да промовира вклучување на членовите на академската заедница на национално ниво во својство на експерти на Владата и на Собранието, советници на јавни и приватни институции и соговорници во медиумите и комуникацијата со јавноста.

На овој начин ќе се зајакне меѓусебната доверба помеѓу Универзитетот и заедницата од повеќе аспекти.

Универзитетот треба да го поддржува интересот за претприемачки иницијативи и комерцијализација на резултатите од истражувањата. Затоа ќе поттикнам институционални инструменти и компонента за поддршка, поттикнување и наградување на професионални проекти, давање услуги и користење на научна инфраструктура во комерцијални цели за потребите на неакадемските чинители. Ќе се обидам, во интерните постапки за напредување и вработување дополнителни критериуми за трансфер на знаење и придонес кон заедницата.

Универзитетот, преку Универзитетскиот спортски и културен центар треба да го зајакнува партнерството и соработката со локалните, регионалните и националните институции во културата и спортот.

Ќе се формираат и ќе се поттикнува работата на универзитетските тела кои се грижат за етиката и академски интегритет - советот на честа, етичките комисии, студентски правобранител... - и ќе се развиваат и имплементираат практики за нивно промовирање.

Придонес на Универзитетот во развојот на глобално граѓанство и активно образование во соработка со владини и невладини институции ќе биде еден од приоритетите од мандатниот приоритет. Универзитетот има обврска да промовира инклузија, отвореност, солидарност и активизам преку формално и неформално образование, особено преку систем заснован на учење и ангажман во заедницата, давање на академски услуги, и преку волонтирање, доживотно учење за работа со млади луѓе со цел развивање на граѓанска култура и инклузивни вредности.

5. ВМРЕЖУВАЊА, МОБИЛНОСТ

Интернационализација и проширување на видиците преку стратешки поврзувања

Основната цел во овој мандатен период е зголемување на обемот на образовни, истражувачки и стручни стратешки партнерства со меѓународни образовни и истражувачки институции и зголемување на мобилноста на студентите, истражувачите и стручниот кадар. Интернационализацијата треба да биде сеопфатна и интегрална на секој сегмент од академската дејност.

За Универзитетот, како отворен европски универзитет на иднината, настојувањето на понатамошна интернационализација се смета за важен дел поради што е неопходно поттикнување:

- (i) широка кампања меѓу единиците на УГД за значително зголемување на договорите за соработки со универзитети од цел свет
- (ii) гостински професори на сите студиски програми
- (iii) наставниците од УГД да бидат гостински професори на други универзитети
- (iv) акредитација и изведување на студиски програми и други образовни и стручни програми за странски јазици;
- (v) изработка и акредитација на заеднички студиски програми и издавање двојна диплома (joint degree)
- (vi) мобилност на студенти, истражувачи и стручен кадар;
- (vii) активно учество во европските и светските универзитетски и други здруженија и тела;
- (viii) развој на сите форми на научна дипломатија за зајакнување на меѓународната препознатливост;
- (ix) развој на стратешки меѓународни проекти партнерства со академски и неакадемски институции;
- (x) развивање на меѓународна репутација за подобрување на партнерствата и обезбедување услови за позиционирање во светски листи на рангирање.

Сеопфатната интернационализација станува институционален императив, и не само тоа, станува пожелна опција. Интернационализацијата е клучниот столб на модернизација на системот за учење, поучување и конкурентност, истражувачка, научна и уметничка работа, но и неопходен предуслов за обезбедување средства за истражување и развој на научната универзитетска инфраструктура.

Во рамките на Европската област за високо образование (ЕНЕА) и Европската Областа за истражување (ЕРА) постои силна иницијатива и поддршка на Европската

унија за развој на интернационализацијата во институциите на високото образование и обезбедување средства за размена и соработка. Интернационализацијата првенствено се гледа како инструмент за зголемување на вработливоста на студенти на европскиот пазар на труд, стекнување на разни релевантни компетенции преку меѓународни студиски програми и подобрување на квалитетот и релевантноста на учењето, наставата и истражувањето. Интернационализацијата, првенствено, се препознава како движечка сила на социјалната трансформација преку поврзување и размена на идеи. Повеќето земји во Европа и светот на интернационализацијата гледаат придобивка во зголемување на квалитетот на образованието кај домашните институции, во подготовката на студентите за живот во глобализираниот свет, што станува императив на образовните институции, во зголемување на квалитетот на истражувањето и привлекување повеќе странски студенти и научници кои генерираат позитивни промени во домашна средина.

Ќе ги поттикнам сите други форми на меѓународно партнерство за соработка во областа на образованието, истражувањето, трансферот на знаења, општествената одговорност и подобрување на деловните процеси. Ќе се поттикнуваат и сите форми на студентска мобилност, особено во рамките на програмата ERASMUS +, COST и CEEPUS. Ќе се поттикнуваат процедури посветени на зголемување на бројот на странски студенти. Предуслов за ова е акредитација и изведување на студирање студиски програми на странски јазици. Ќе се овозможува видливост на студиски програми и други меѓународни активности преку промотивни материјали за странски студенти, презентација на саеми за високо образование, развој на информативни пакети и апликација и други поволности за странски студенти кои ќе им го олеснуваат студентското живеење. За зголемувањето на бројот на странски студенти ќе се овозможи и развој на учење на далечина, како што е концептот на масовно отворено онлајн курсеви (MOOC - масивни on-line отворени курсеви) и други форми виртуелна мобилност. Јас ќе го поддржам создавањето и развојот на целосни онлајн курсевите за и на странски јазици како предуслов за подобра мобилност, но и развој на виртуелен кампус.

Ќе поттикнам подобрување на јазичните компетенции на наставниците за изведба студиски програми на англиски или друг странски јазик и развивање систем за обезбедување квалитет за настава на странски јазик. Ќе мотивирам и подобрување на менаџерските компетенции и професионалните компетенции на персоналот да работи на реализација и администрирање на меѓународните програми.

Ќе го поддржам развојот на меѓународни кратки програми (летни/зимски школи, работилници, курсеви итн.) на кампусите на УГД. Покрај привлечноста и релевантноста на програмите, на учесниците ќе се обезбедуваат сертификати за стекнати компетенции изразени во ЕКТС, како мерки на оптовареноста на студентите што е важен фактор за зголемување на дојдовната мобилност на УГД.

За зајакнување на циркулацијата на истражувачи, ќе го развијам системот и ќе го поддржам учеството на странските наставници во изведувањето на наставата преку доделување статус на гостин професор. Ќе развијам механизми за мотивирање на истражувачите во меѓународни партнерства преку развој на систем за признавање, евалуација и наградување на истражувачите кои учествуваат во меѓународни проекти и/или објавува заедно со истражувачи престижни меѓународни институции. Ќе го развијам концептот на меѓународна консултација преку формирање и интензивирање на активности на Научен совет во кој ќе има и претставници од странски универзитети или истражувачки центри. Ќе поттикнам почесто доделување статус на почесен професор, со цел посилен проектни соработки и поголемо влијание на еминентни научници од странски институции врз домашната работна и истражувачка средина.

Стремежот кон висок квалитет на наставната, научно-истражувачката и административната работа на Универзитетот, вложувањето во човечкиот капитал и меѓучовечките односи како и продолжување на континуитетот на развој во согласност со стратегијата и развојната политика ќе биде мој императив како Ректор на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип во мандатниот период 15.09. 2022-14.09.2025.

Со почит,

Штип, 20.05.2022 година

Проф. д-р Татјана Атанасова – Пачемска

„ ... јавното високо образование мора да остане меѓународен и национален јавен приоритет. Универзитетски вредности на **јавно добро** и **јавна одговорност**, интелектуални и морални човечки вредности - љубопитност, извонредност, слобода на изразување, отвореност и солидарност ќе да бидат најмоќните алатки за создавање на нов подобар свет...“

„... Универзитетот и неговите единици не се само извршители на високообразовна и истражувачка дејност, туку претставуваат симбиоза на висококвалитетна универзитетска настава и напредни истражувања, која е во функција на пазарот на труд и реалните потреби на заедницата и општеството...“.

„... Ректорската позиција не смее да биде практикување на лична моќ во спроведувањето одредени поединечни и групни интереси на засегнатите страни на Универзитетот. Таа е само прекрасна должност и можност, заеднички и тимски, со делегирано право на управување како прва меѓу еднаквите, да се служи на академската заедница преку канализирање на огромната моќ на знаењето во општествената заедница...“

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

